

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

MARIA LARIONESCU SAU DESPRE „EXISTENȚA-VALOARE”

Ștefan UNGUREAN

Sociologie Românească, 2026, vol. 24, Issue 1, pp. 195-197

<https://doi.org/10.33788/sr.24.1.8>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy
and
Romanian Sociology Association

MARIA LARIONESCU SAU DESPRE „EXISTENȚA-VALOARE”

Ștefan UNGUREAN¹

Abstract

One can not write about Maria Larionescu without addressing the symbol she embraced in her professional life, namely what Ricoeur calls “value-existence”: *“when each person not only appears to me, but also determines itself absolutely as an end in itself, limiting my claims to objectify her theoretically and use her practically, then she exists for me and at the same time in herself. In short, the existence of the other is a value-existence”*. This explains her focus, during the “Old Regime”, on the work carried out by the “Bucharest School of Sociology” founded by Dimitrie Gusti, in an approach that I would frame as an effort to dislocate what at that time represented the living-present.

Keywords: value-existence, Bucharest School of Sociology, scientific approach, ethical approach.

Résumé

On ne peut parler de Maria Larionescu sans évoquer le symbole qu’elle a embrassé dans sa vie professionnelle, à savoir ce que Ricoeur nomme «existence-valeur»: «lorsque chaque personne non seulement m’apparaît, mais se détermine aussi absolument comme une fin en soi, limitant mes prétentions à l’objectiver théoriquement et à l’utiliser pratiquement, alors elle existe pour moi et en même temps en elle-même. En bref, l’existence de l’autre est une existence-valeur». Ceci explique son intérêt, sous l’Ancien Régime, pour les travaux de l’École de sociologie de Bucarest, fondée par Dimitrie Gusti, dans une démarche que je qualifierais de tentative de déconstruire ce qui représentait alors le présent vivant.

Mots-clés: valeur-existence, École de sociologie de Bucarest, approche scientifique, approche éthique.

---

¹ E-mail: s.ungurean@unitbv.ro.

XXX

Eu cred că atunci când evoci personalitatea cuiva nu ai cum scăpa de posibilitatea de a te scoate în evidență și că ar fi prin urmare onest din partea ta să recunoști asta de la bun început și să-ți ceri iertare. Iar dacă personalitatea în cauză ne-a părăsit și vrei să o descrii intri în lumea „urmei” și a simbolurilor pe care această „urmă” le-a lăsat.

Prima dată am văzut-o pe cercetătoarea Maria Larionescu la o sesiune de comunicări științifice a sociologilor care s-a ținut într-unul dintre amfiteatrele care acum sunt ale „Dreptului”. Urmam în program după discursul domniei sale, era, de altfel, prima mea ieșire științifică în calitate de absolvent și am fost atent la comunicarea în cauză care expunea o problemă din cadrul „Școlii Sociologice de la București”. În acei ani nu se prea vorbea de moștenirea „Gusti”, iar pentru mine lucrurile reprezentau noutăți absolute. Eu lucram în proiectare, (pe vremea aceea se spunea „sistemizare”) și venisem cu o diagnoză legată de dotările școlare, sanitare și culturale din județul Brașov, despre ce prevăd normativele și care era starea lor în realitate. Adică ceva din sfera politicilor sociale. Eram în cu totul alt orizont problematic decât în acela descris de Maria Larionescu.

Nu asta a fost, de fapt, lucrul care m-a intrigat atunci. M-am întrebat, după acel moment, de ce nu știu nimic despre școala gustiană, când datele mele familiale m-ar fi obligat să fiu informat în acest domeniu. Și de ce nu am reținut ca în facultate să se fi vorbit despre Gusti. Am găsit răspunsul în parabola semănătorului, (Evanghelia după Matei, 13/1-23) fiind ori în prima categorie, a semințelor mâncate de păsări, ori în a doua, unde semințele au căzut pe loc pietros și nu au putut prinde rădăcini. Cert este că, prin comunicarea sa, Maria Larionescu mi-a tras, indirect, un semnal de alarmă, legat de fundamentele mele profesionale. Atunci am înțeles totodată că participarea la sesiuni științifice reprezintă locul propice al expunerii la alte cunoașteri, conștientizând de la bun început precaritatea condiției tale intelectuale, asumând-o ca smerenie.

Cu timpul am completat acel moment cu o altă interpretare dedusă dintr-o lectură a lui Derrida: „nici o etică, nici o politică, revoluționară sau nu, nu mai pare posibilă și de conceput și dreaptă dacă nu recunoaște la originea ei respectul pentru acești alții care nu mai sunt sau pentru acești alții care nu sunt încă de față, în mod prezent vii, fie pentru că sunt deja morți sau pentru că nu s-au născut încă”. Ca atare, atunci asistasem nu doar la o expunere științifică, ci și la un profund demers etic.

Apoi, după ani de zile, s-a petrecut momentul în care am făcut cunoștință. Asta s-a întâmplat la o conferință a Institutului de Cercetare a Calității Vieții. Doamna Maria Larionescu era deja încadrată la Facultatea de Sociologie ca profesor universitar și, prin urmare, cunoștea lumea universitară. Mi-am susținut discursul. Dacă memoria nu mă înșală am vorbit despre o interpretare a istoriei sociale a Brașovului medieval din perspectiva Tönnies-Foucault. În pauză, doamna Maria

Larionescu a venit și m-a felicitat. M-a întrebat apoi ce cursuri predau și ce am în plan și i-am destăinuit proiectele mele, un eseu despre *Moartea lui Ivan Ilici* și altul despre *Sonata Kreutzer*, tot Tolstoi. Părăsisem de puțină vreme formalismul cercetărilor cantitative, mergeam acum pe alt trotuar, ca să spun așa.

I-am mărturisit ipoteza mea, că Weber, în teoria sa despre birocrație, s-a inspirat din această nuvelă a lui Tolstoi despre Ivan Ilici. Îmi spune brusc, neașteptat pentru mine, niciodată nu primisem până atunci o asemenea evaluare, iar faptul nu s-a mai repetat, că dânsa crede că studentul brașovean ar trebui să fie mândru că are un profesor ca mine! M-a întrebat, oare știe asta? Eu zic, bănuiesc că știe.

Acela a fost momentul în care pe veci a intrat în sufletul meu Maria Larionescu. Nu am cum să o uit și nici nu am știut cum să numesc asta, bunătate spirituală? M-am simțit nemaipomenit de bine prin această apreciere pentru că venea să confirme reorientarea mea. Uneori ai nevoie în viață de cineva care să-ți dea un semn de acest fel, că mergi pe drumul bun.

Au trecut apoi ani când am înțeles că în atitudinea față de mine a Mariei Larionescu se ascundeau, de fapt, două lucruri, care țineau de personalitatea sa, respectul și simpatia și amândouă fundamentând ceea ce Paul Ricoeur numește „*existența-valoare*”: *„când fiecare persoană nu numai că îmi apare, ci se și determină în mod absolut ca scop în sine, limitând pretențiile mele de a o obiectiva în mod teoretic și a o utiliza în mod practic, atunci ea există pentru mine și în același timp în sine. Pe scurt, existența celui alt este o existență-valoare”*.

Și astfel am descoperit că nu întâmplător în comunicarea științifică la care asistasem în „*Vechiul Regim*” Maria Larionescu adusese un elogiu lui Gusti și școlii sale. Fundamenta, cum ar zice Ricoeur, existența-valoare a Întemeietorului, într-un timp în care așa ceva nu reprezenta o practică generalizată, ba era chiar în opoziție cu o practică generalizată. Cu mintea de acum pot afirma, în spiritul lui Derrida, că atunci am fost martor al unei dislocări a aceluia prezent viu.

XXX

În tradiția populară, așa cum apare ea surprinsă în cercetările „*Școlii Sociologice de la București*” și de care Maria Larionescu avea cunoștință, apare ideea că dacă mori în Săptămâna Luminată sufletul merge direct în Rai, căci doar atunci sunt deschise porțile lui! Oare întâmplător decesul Mariei Larionescu s-a petrecut în acea săptămână?